

Jappenkampen en de bevrijding van Indië

De Japanse bezetter had Nederlands-Indië stevig in zijn greep. Alle Nederlandse invloeden werden uitgebannen om plaats te maken voor de Aziatische cultuur. In 1942 leefden ongeveer 325.000 Nederlanders in Nederlands-Indië, waarvan steeds meer in een van de ruim duizend kampen in dat land werden opgesloten. Naast 42.000 Nederlandse en 25.000 geallieerde militairen zaten ook veel Nederlandse en Chinese vrouwen en kinderen achter slot en grendel. Jongens verbleven in een vrouwenkamp tot ze tien of soms veertien jaar waren. Daarna werden ze overgeplaatst naar een mannenkamp. In totaal verbleven tachtigduizend burgers in gevangenschap. De rest van de Nederlandse bevolking bleef op vrije voeten, maar werd wel behandeld als paria's.

Het leven in de jappenkampen was een hel. De mensen werden samengepropt in kazerne, hutten of barakken, met bar weinig eten, slechte hygiënische omstandigheden en een gebrek aan medicijnen. In de kampen kregen de gevangenen te maken met vernederingen en mishandelingen. Vaak moesten de gevangenen urenlang in de brandende zon op de appèlplaats staan. Wie zich niet aan de regels hield, kon rekenen op een marteling waar iedereen bij was. De Japanse kampbewakers laptten de mensenrechten aan hun laars. En hoe langer de oorlog duurde, hoe slechter de omstandigheden werden.

De krijgsgevangenen moesten zware arbeid verrichten. Meer dan dertienduizend van hen stierven. Van de burgers in de kampen overleden er ongeveer tienduizend. Veel van de mannen, vrouwen en kinderen die deze hel overleefden, hebben – net als veel overlevenden van de Duitse kampen – hun leven lang last gehouden van angsten en nachtmerries.

Vanaf 1944 drongen de geallieerden de Japanse troepen overal in de verdediging. In september bevrijdden de Amerikanen het eerste Nederlands-Indische eiland, Morotai. Maar de Japanse weerstand brak pas nadat Amerika in augustus 1945 atoombomben op Hiroshima en Nagasaki liet vallen.

Op 15 augustus 1945 was de oorlog voor heel het Koninkrijk der Nederlanden afgelopen, maar de vreugde was van korte duur. Al snel stond Nederlands-Indië opnieuw in brand: ditmaal vanwege een bittere vrijheidsstrijd van de Indonesische bevolking tegen de Nederlandse machthebbers. Tijdens deze zogenaamde *bersiap*-periode verloren opnieuw vele duizenden mensen het leven. Op 27 december 1949 gaf Nederland de strijd op en werd Indonesië een onafhankelijke staat.